Ügyvéd erkölcsi kára. A román legfelsőbb bíróság érdekes döntéséről olvasunk a „Droit civil" párisi folyóirat 1935-ös évfolyamában. (I. tanács, 1935. I. 21.)

Az eset úgy alakult, hogy egy bukaresti neves ügyvédtől az ügy folyamata alatt ügyfele megvonta a megbízást azzal az alaptalan indokolással, hogy az ügyvéd túllépte annak határait és az ügyfelével szemben vállalt kötelezettségeket megsértette. Az ügyvéd díjain felül — mélyen sértetvén becsületében és hírnevében — erkölcsi kártérítésért perel. Az ügy megjárja a két alsó fokot és felkerül a legfelsőbb bírósághoz. Az erkölcsi kártérítés tekintetében az ügyfél-alperes védekezésének lényege abban áll, hogy az ügyvéd-felperes nem igazolta a kár fennállását és mértékét.

A legfelsőbb bíróság az ügyfél-alperes védekezésének nem adott helyt. Kiindult az adott esetben a peres ügyvéd becsületének és hírnevének érzékenységéből és úgy találta, hogy ily esetben az erkölcsi kárt illetően nem lehet olyan pontos meghatározást és bizonyítást kívánni, mint ahogyan azt a jog megkívánja az anyagi kárt illetően.

A döntés elvi vonatkozásban igen jelentős, mert a jóvátétel kérdését függetleníti a kár mértékének kérdésétől — valójában tehát átmegy a jóvátétel vágányáról az elégtétel vágányára. A kiindulópont ugyan még nem itt van, hanem csupán abban az elvi állásfoglalásban, hogy számszerű kérdések a helyes megoldás keresésénél nem okozhatnak elvi nehézségeket, — de végső soron a döntés a tiszta, szinte anyagiatlan erkölcsi káresetnek a magánjogi büntetés útján való méltányos megoldásához jut el.

Nagyon jellemző és erősen megszívlelendő, hogy az ítélet ügyvédnek szolgáltat elégtételt a megbízás indokolatlan és időelőtti megvonásának területén.

Befejezésül meg kell jegyeznünk, hogy a döntésben megnyilvánuló jogelvvel éppen annak morális szépsége folytán óvatosan és gondos körültekintéssel kell bánni. Nézetünk az, hogy e jogelv alkalmazására csakis ott kerülhet sor, ahol szándékos és céltudatos sérelemokozás forog fenn (ezt kívánja már maga a büntetés fogalma is) és ahol az összes körülményekből megállapíthatóan feltétlenül védelemben részesítendő erkölcsi érték a sértés tárgya. *Gl. A.*

Perjogi jogegységi kérdések. I. A m. kir. Kúria közpolgári ügyekben alakított jogegységi tanácsa március 2-án és 16-án hat, a perjog körébe vágó kérdést fog eldönteni.

I. „A fellebbezés nyilvános előadásán való megjelenésért és felszólalásért az ellenfél terhére lehet-e költséget megállapítani? Szomorú jelenség az ügyvédi munka megbecsülése szempontjából, hogy ebben a kérdésben ellentétes bírói döntések keletkeztek, holott ez a kérdés a perrendtartás életbelépése után

eddig soha sem merült fel, bár az előtt csak az egész kis értékű perek kerültek nyilvános előadásra, míg most a nyilvános előadási értékhatár a járásbíróság hatáskörébe tartozó perek túlnyomó részét utalja nyilvános előadásra. A Pp. 425. §-a szerint az ellenfél részére megítélendő a pervesztes féllel szemben mindazon peres és perenkívüli költség, melyet a bíróság a per célirányos vitelére, a jog célirányos érvényesítésére, illetve a védelemre szükségesnek tart. A Pp. 514. §-a szerint a felek az előadandó ügyek jegyzékének kifüggesztése útján idéztetnek és az előadó előterjesztése után a felek kérelmeiket szóval indokolhatják. A felek tehát bár kifüggesztés útján, de idéztetnek a tárgyalási határnapra, hogy azon megjellenhessenek. A Pp. 96. §-a szerint pedig a felek a törvényszék előtt csak ügyvéd útján jelenhetnek meg. Ha a Pp. a felek idézését és az ügyvédi képviseletet szükségesnek tartja és a feleknek a felszólalási jogot megadja, azért teszi, mert a jog célirányos érvényesítésére szükségesnek tartja. Ahol a Pp. adja meg a jogot a félnek bizonyos perbeli cselekményre, ott a bíróság nem vizsgálhatja esetenként, hogy a cselekmény a jog célirányos vitelére szükséges-e? Különben is az ellenféllel való perköltség megítéléséről csak eredményes fellebbezés esetén van helye. A bíróság a jogosan fellépő, igazságát kereső fél nyakába nem akarhatja a költségeket zúdítani, a pervesztes fél kíméletében. A bíróság nem mondhatja ki az igazságszolgáltatás másik szervével az ügyvéddel szemben, hogy felszólalása céltalan. Az ügyvédi képviselet azért kötelező, hogy az ügyvéd necsak tényszolgáltató, hanem jogtudó és jogi fejtegetésre is alkalmas szerve legyen a jogvédelemnek. A szokásjog és a bírói gyakorlat megindítói rendszerint az ügyvédek új törvényértelmezési fejtegetései a megváltozott életviszonyok folytán fellépő új jogigények védelmében. Hogy a nyilvános előadás a felek távollétében is megtörténhet, ez nem érv, mert a Te. óta a szóbeli fellebbezési tárgyaláson sem kell a félnek megjelennie. A felülvizsgálat előadásánál és tárgyalásánál pedig a Pp. óta ez az eset. Ha ezen az úton haladunk, akkor itt is vizsgálhatná a bíróság, hogy az ügyvéd megjelenése célszerű volt-e. Reméljük, hogy a jogegységi tanács döntése ezt a veszélyes utat, mely a szólásszabadság és a szóbeliség újabb korlátozását jelentené, döntésével el fogja vágni. Ha a pernyertes fél nyakában marad a költség, ez oda vezetne, hogy a mai gazdasági viszonyok mellett a nyilvános előadásnak úgyis joggal támadott intézménye a szóbeliség és közvetlenség kizárásával az aktaszerű papiros elintézésén alapulna.

II. A további perjogi kérdések a Te.-nek sok vitára alkalmat adó „fellebbezési érték" fogalmával kapcsolatosak. Az egyik kérdés: „Van-e helye fellebbezésnek abban az esetben, ha az elsőbíróság által megítélt követelés vagy követelésrész értéke (fellebbezési érték) a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt

meghaladja ugyan, de az alperes csak olyan követelésrész tekintetében él fellebbezéssel, amely a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt nem éri el?"

Az ú. n. részfellebbezés vitás kérdése, melyre nézve pedig a Te. határozottan intézkedik. A Te. 24. §-a határozottan az *ítélettel elutasított, vagy megítélt* követelésről vagy követelésrészről beszél. Tehát az ítéletben elutasított vagy megítélt követelés értéke irányadó és *nem hogy a fél milyen érték erejéig él fellebbezési jogával.* Már az sem célszerű, hogy a fellebbezés megengedhetősége az elsőbírói ítélet esetlegességeitől függjön, annál célszerűtlenebb ezt még további bizonytalanságnak kitenni és az egyik fél önkényére bízni. E tekintetben külömben a Te. határozottan intézkedik és a perorvoslati korlátozásoknak a törvény szavával szemben analógia útján „a fellebbezési érdek"-re való hivatkozással való kiterjesztése nem engedhető meg. Külömben is vigyázzunk a kisebb ügyekben az egyfokú jogorvoslatnak, a fellebbezésnek kizárásával, mert ez antiszociális és épen a kisemberek ügyeiben való tévedéseknek reparálást teszi lehetetlenné. A nyilvános előadás intézménye az igazságszolgáltatás alaposságát ezekben az ügyekben külömben is veszélyezteti.

III. „Ha a megítélt követelés értéke a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt meghaladja, van-e helye fellebbezésnek kizárólag a teljesítési határidő kérdésében?"

Az előbbi kérdésnél megadtuk a feleletet. Mivel a fellebbezési érték az ítéletben megítélt követelés után igazodik és közömbös, hogy milyen érték erejéig és milyen alapon él a fél fellebbezéssel, ha a megítélt követelés a fellebbezési értéket meghaladja, úgy alperes fellebbezéssel élhet a teljesítési határidő kérdésében is. Kétségesebb felperes helyzete, ha egész követelését megítélték és csak a teljesítési határidő kérdésében nem döntöttek kérelme szerint. Mivel ez esetben felperes részére nincs elutasított követelésrész, a törvény szóhangzata szerint felperes fellebbezéssel nem élhet. Sokszor azonban a teljesítési határidőnek a túlságos kitolása felperes súlyos érdekét sérti. E tekintetben esetleg olyan kiterjesztő értelmezés segíthetne, hogy a felperes kérelmének nem megfelelő hosszú határidő szabása felperes eredeti kérelme teljes elutasításának tekintendő.

IV. „Ha az elsőbíróságnak pénz fizetése, munka teljesítése vagy ingó dolog iránt indított perekben hozott ítélete ellen a felek valamelyike az ítéletnek az elutasított vagy megítélt követelésre vagy követelésrészre vonatkozó rendelkezése ellen fellebbezéssel élhetett volna, a perköltség viselésének és mennyiségének kérdésében élhet-e bármelyik fél fellebbezéssel arra való tekintet nélkül, hogy a perköltség összege a fellebbezési értéket eléri-e vagy sem?"

A Te. 24. §-nak a Pp. 476. §. 3. pontja helyébe lépő rendelkezése határozottan mondja, hogy a perköltség viselése és

mennyisége kérdésében a megítélt perköltség összege csak akkor irányadó, ha a fellebbezés olyan ítélet ellen irányul, amely ellen a fellebbezés egyebekben *mindkét félre nézve e §. szerint ki volna zárva.* Ha tehát bármelyik fél a megítélt vagy elutasított követelés összege szerint fellebbezéssel élhetne, úgy ha nem is él fellebbezéssel, a perköltség viselése és mennyisége kérdésében *feltétlenül élhet fellebbezéssel a megítélt perköltség összegére való tekintet nélkül,* sőt a perköltség megszüntetése esetén is. Ez a magyarázat azért is célszerű, mert az ügyek nagy része nyilvános előadásos fellebbezés útján intézendő el, amikor pedig a csatlakozás ki van zárva, holott egyébként a csatlakozás a perköltség kérdésében a felülvizsgálati eljárásban is megengedett. A perköltségek megszüntetése, ahol megítélt perköltség nincsen, nagy perekben sokszor igen nagy összegű perköltségtől foszthatja meg az egyébként pernyertes felet.

V. „Ha a pénz fizetése, munka teljesítése vagy ingó dolog iránt indított perekben a felperes keresetét az elsőbíróság ítéletének meghozatala előtt a fellebbezési érték alá szállította le, a perköltség viselése és mennyisége kérdésében van-e helye fellebbezésnek abban az esetben is, ha a megítélt perköltség összege a fellebbezési értéket nem éri el?"

Ha felperes keresetét leszállítja, úgy bírói döntés alá csak a fennmaradó kereseti érték kerül és így az elutasított rész és a marasztaló rész is csak a fenmaradó érték szerint számítandó. Ha tehát felperes keresetét a fellebbezési érték alá szállította le, a marasztaló vagy elutasító ítélet ellen a tőkére vonatkozólag sincs helye fellebbezésnek egyik fél részéről sem. A perköltség tekintetében, mivel a fellebbezése egyébként mindkét félre ki van zárva, csak akkor van fellebbezésnek helye, ha a megítélt perköltség meghaladja a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt. Kétségtelen, hogy alperes perorvoslati joga így bizonyos mértékben felperes önkényének van kitéve, de ugyanígy ki van téve alperes az elsőbírói ítélet esetlegességeinek is. Ez a bizonytalanság a fellebbezési érték rendszerével kapcsolatos.

VI. „Ha a községi bíróság hatásköréből értékre tekintet nélkül kivett perekben a felperes keresetét a perköltségekre szállítja le, az elsőbíróság ítélete ellen pusztán a perköltség viselésének és mennyiségének kérdésében van-e helye fellebbezésnek arra való tekintet nélkül, hogy a perköltség összege a fellebbezési értéket eléri vagy sem?"

A Te. 24. §-ának a Pp. 476. §-ának 2. bekezdése helyébe lépő, a fellebbezési értéket bevezető rendelkezése csak az elsőbíróságnak pénz fizetése, munka teljesítése vagy ingó dolog iránt indított perekben hozott ítéleteire vonatkozik, de ezek közül is kiveszi a törvény azokat a pereket, amelyek tekintet nélkül az értékre, ki vannak véve a községi bíróság hatásköréből. A Te. 24. §-ának következő, a Pp. 476. §-ának harmadik bekezdése

helyébe lépő része szövegezési hiba folytán kétséget hagy arra nézve, hogy e bekezdés csak az előbb említett és a fellebbezési érték után igazodó perekre, vagy pedig minden perre vonatkozik-e? A bekezdés kezdete, mely általában az érték valószínűvé tételéről beszél és az utalás a Pp. 5—8. §-ának a pertárgy értékéről rendelkező szabályaira az utóbbi mellett szól. Viszont a logikai értelmezés amellett beszél, hogy *ez is csak azokra a perekre vonatkozik, melyekre az előbbi bekezdésnek a fellebbezési értékre vonatkozó rendelkezése kiterjed.* Logikai ellentmondás lenne abban, hogy a kamat és költségre vonatkozólag a fellebbezési érték legyen irányadó olyan perekben, ahol ez a tőkére nem vonatkozik.

De a fenti kérdés szempontjából ez a kétség teljesen közömbös. Mivel a községi bíróság hatásköréből kivett perekben a fellebbezési értékre való tekintet nélkül van helye fellebbezésnek és a Te. 24. §-ának a perköltségre vonatkozó rendelkezése csak akkor érvényesül, ha a fellebbezés e paragrafus szerint mindkét félre nézve ki lenne zárva. Már pedig a *községi bíróság hatásköréből kivett perekben a fellebbezés értékre való tekintet nélkül meg van engedve.* Ennélfogva ezekben a perekben akkor is van helye fellebbezésnek, ha felperes keresetét a perköltségre leszállította és a perköltség nem haladja meg a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt. Különben itt hivatkozhatunk a Te. előtt hozott 29. sz. jogegységi döntvény analogiájára, mely ezekben a perekben a fellebbezést a pertárgy értékére való tekintet nélkül megengedte, ha felperes e keresetét a perköltségekre szállította is le.

Ifj. dr. Szigeti László.

Rádión való közlés és a magyar Szerzői Törvény.

A szerző alanyi jogainak tartalmát a Szerzői Törvény határozza meg. A bírónak tehát, amidőn azt a kérdést kell eldöntenie, hogy forog-e fenn jogsértés vagy sem, az adott tényállást abból a szempontból kell vizsgálat tárgyává tenni, hogy az subsummálható-e a Szerzői Törvény által megállapított védelmi szabályok alá, illetve, hogy elkövettetett-e olyan cselekmény, amelyet a törvény a szerző érdekében megtilt. A bírónak tehát a Szerzői Törvény §§-i között kell a válasz után kutatnia. Bár Szerzői Törvényünk alkotásakor a rádió még ismeretlen volt és így a törvény természetesen nem rendelkezhetett róla, mégis nálunk is csakúgy mint más országokban a bíróság a kérdést az érvényben levő Szerzői Törvény alapján döntötte el. A kir. Kúria akkor, amidőn vizsgálnia kellett, hogy a rádió utján való közlés a Szerzői Törvény által védett szerzői jogkategóriák melyikébe sorozható, arra a meglepő eredményre jutott, hogy az volta-